

Prądnik. Prace Muz. Szafera	32	301–304	2022
-----------------------------	----	---------	------

ANNA MEDWECKA-KORNAŚ

Instytut Botaniki, Uniwersytet Jagielloński
ul. Lubicz 46, 31–512 Kraków
e-mail: ubmedwec@cyf-kr.edu.pl

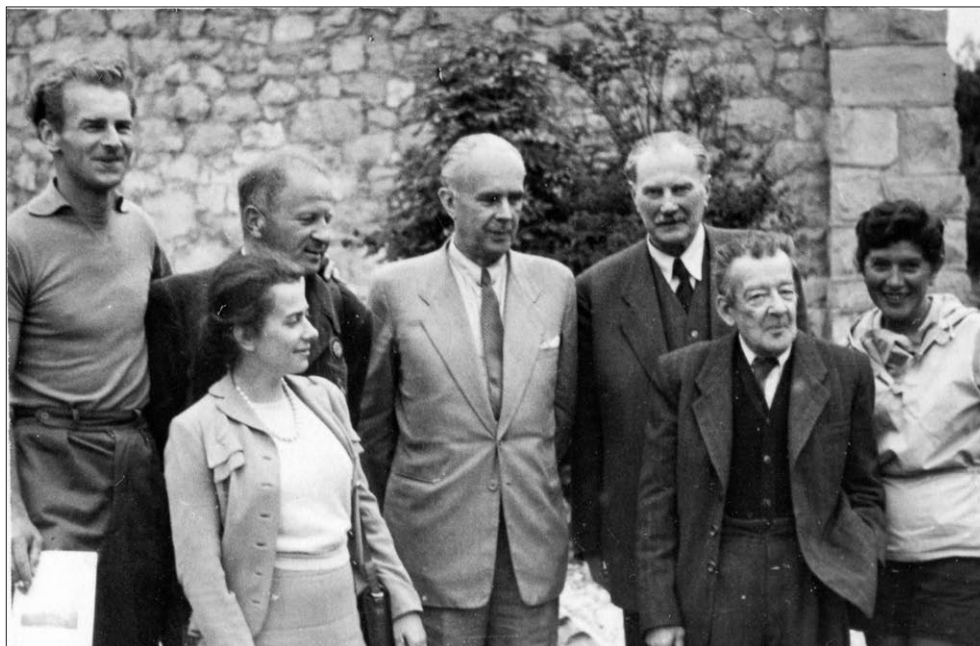
PROF. DR WALERY GOETEL W MOICH WSPOMNIENIACH

Prof. dr Walery Goetel in my memories

Pana Profesora Walerego Goetla znałam i spotykałam przez szereg lat, od czasu, gdy widywał się z moim Ojcem, dr Wiktorem Medweckim (1893–1992), m.in. w ramach wyjazdów terenowych odbywanych (lub organizowanych) przez niego – jako przewodniczącego krakowskiego oddziału PTTK (Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego) – (Fot. 1 i 2). Później kontaktowałam się z Profesorem często pomimo, iż w 1960 r. przeszedł na emeryturę, zwłaszcza gdy w latach 1963–1969 byłam kierownikiem Zakładu Ochrony Przyrody PAN. Odwiedzałam Profesora niekiedy w domu „Pod Globusem” przy ul. Basztowej, by omawiać z nim niektóre problemy związane z ochroną przyrody. Doradzał mi niejednokrotnie w trudnych sprawach dotyczących m.in. parków narodowych i rezerwatów przyrody i pomagał – dzięki ogromnemu autorytetowi jakim się cieszył – w różnych potrzebnych interwencjach.

Prof. Goetel wyjeżdżał wielokrotnie za granicę, m.in. dla uczestniczenia w konferencjach międzynarodowych. Był m.in. w Afryce, pod Kilimandżaro, którego szczyt osiągnęła później w latach 1975/76 polska ekspedycja z udziałem Jana Kornasia (1923–1994). Działał w wielu organizacjach. Wchodził m.in. w skład Komitetu Naukowego Ochrony Przyrody i jej Zasobów PAN, utworzonego w 1957 r., mającego na celu m.in. utrzymanie kontaktu z instytucjami międzynarodowymi. W czasie sesji IUCN (Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody) w 1958 r. w Atenach, został wybrany członkiem Wydziału Wykonawczego Specjalnego Komitetu IUCN do międzynarodowej współpracy, która zajęła się m.in. ewidencją parków narodowych na świecie. Był okresowo zatrudniony w Zakładzie Ochrony Przyrody PAN w początkach jego działalności, gdy można była mieć część dodatkowego etatu pracując równocześnie w innej instytucji (w tym przypadku Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie).

Prof. Goetel był bliskim przyjacielem i niemal rówieśnikiem Prof. Władysława Szafera, szczególnie zasłużonego i poważanego działacza na polu ochrony przyrody, dzięki któremu zachowało się wiele gatunków roślin i zwierząt oraz terenów godnych ochrony i powstało

Fot. 1. W Zakopanem przed Muzeum Tatrzańskim. W środku prof. Walery Goetel (1889–1972) i prof. Władysław Szafer (1886–1970), przed nimi dr Juliusz Zborowski (1888–1965), dyrektor muzeum w Zakopanem i po prawej stronie dr Hanna Pieńkowska (1917–1976), konserwator przyrody w województwie krakowskim, V 1955. Fot. dr W. Medwecki

Photo 1. In Zakopane, in front of the Tatra Museum. In the middle, Prof. Walery Goetel (1889–1972) and prof. Władysław Szafer (1886–1970), in front of them Dr. Juliusz Zborowski (1888–1965), director of the museum in Zakopane, and on the right, Dr. Hanna Pieńkowska (1917–1976), nature conservator in the Kraków Voivodeship, May 1955. Photo by Dr. W. Medwecki

publikowane dzieło, obejmujące wiele zagadnień z wymienionej dziedziny (Szafer, 1965). Prof. Goetel pisał w tomie I – o gospodarczych motywach ochrony przyrody i jej zasobów (s. 36–42), oraz o zasobach złóż mineralnych i zagadnieniu ich wykorzystania (s. 370–380), a w tomie II – o Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i jej Zasobów – IUCN (s. 941–947). Artykuły te są bardzo ważne i interesujące.

Prof. Goetel jest autorem bardzo wielu, bo ponad 500 publikacji (por. bibliografia Z. Wójcik red., 2019, seria *Pro Memoria*). Większość z nich dotyczy ochrony przyrody, m.in. parków narodowych, zwłaszcza Tatr. W 1966 r. opublikował artykuł „Sozologia – nauka o ochronie przyrody i jej zasobów (Goetel, 1966). Profesora Goetla trzeba uważać za autora wymienionego określenia.

Do dziś zachowało się pismo doc. Jadwigi Gawłowskiej do prof. Szafera, przekazujące opracowanie prof. dr W. Goetla p.t. „Opinia o dorobku ochrony przyrody w 20-leciu PRL oraz postulaty co do dalszego rozwoju”, wysłane do Wydziału II Polskiej Akademii Nauk. Jego treść świadczy o szerokiej działalności Autora, a kopia jest w posiadaniu piszącej ten tekst. Jest to maszynopis liczący siedem stron, omawiający szereg zagadnień i zasługujący na uwagę. Przedstawione są w nim niektóre dane z historii ochrony przyrody w Polsce, przed

Ryc. 2. Zjazd PTTK w Zubrzycy Górnej i w Zakopanem; przemawia prof. dr Walery Goetel. Wrzesień 1955 r. Fot. dr W. Medwecki

Fig. 2. Polish Tourist and Sightseeing Society convention in Zubrzyca Górna and Zakopane; speaks prof. Dr. Walery Goetel. September 1955. Photo by Dr. W. Medwecki

i po wojnie z 1939 r., sprawy organizacyjne i osiągnięcia: utworzenie parków narodowych, ponad 600 rezerwatów i kilku tysięcy pomników przyrody. Uwzględniona jest działalność wydawnicza – ukazywanie się rocznika *Ochrona Przyrody* (który niestety od roku przestał być wydawany) i dwumiesięcznika *Chrońmy Przyrodę Ojczystą* (publikowanego do dziś) oraz pojedynczych wydawnictw. Prof. Goetel wymienił też powstanie Komitetu Ochrony Przyrody i jej Zasobów PAN (działającego do dziś) i nowe kierunki ochrony przyrody oraz zwrócił uwagę na udział Polski w pracach międzynarodowych.

Niżej podpisana ma też dwie publikacje omawianego autora, dotyczące ochrony przyrody: „Po latach dziesięciu” (Goetel, 1947) – w której zajął się on głównie górami i zamieścił fotografie wybranych krajobrazów i „Sozologia – nauka o ochronie przyrody i jej zasobów” (Goetel, 1966). Ten drugi tekst zawiera przegląd rozwoju problematyki ochrony przyrody, czyli sozologii, jako nowej gałęzi omawianej działalności.

W zakończeniu niniejszego wspomnienia trzeba podkreślić, iż Pan prof. Walery Goetel, podobnie jak prof. Władysław Szafer, ma dla obecnej ochrony przyrody podstawowe i ważne znaczenie. Obaj ci uczeni określani są jako czołowi działacze i twórcy nowoczesnych kierunków ochrony przyrody w Polsce.

Wybrane piśmiennictwo

Goetel, W. (1947). Po latach dziesięciu. O turystyce, góralszczyźnie i ochronie przyrody gór. *Wierchy*, 17, 121–149.

Goetel, W. (1966). Sozologia – nauka o ochronie przyrody i jej zasobów. *Kosmos*, ser. A, R. 15, z. 5, 473–482.

Medwecka-Kornaś, A. (1965). Zakład Ochrony Przyrody PAN w Krakowie. *Nauka Polska*, 3, 68–75.

Szafer, W. (red.) (1965). *Ochrona przyrody i jej zasobów. Problemy i metody*, t. I– I. Zakład Ochrony Przyrody PAN. Kraków, 1078 str.

Wójcik, Z. (2019). *Walery Goetel (1889–1972). By w góry było po co chodzić. O turystyce, parkach narodowych i sozologii*. Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK, Kraków. Objasnienia do rycin